

Джерела та література

1. Аграрна реформа в Україні / П.І. Гайдуцький, П.Т. Саблук, Ю.О. Лупенко та ін.; за ред. П.І. Гайдуцького. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
2. Андрійчук В.Г. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва // Економіка АПК. – 2005. – № 5. – С. 52–63.
3. Лукінов І.І, Саблук П.Т. Про стратегію трансформування АПК та забезпечення продовольчої безпеки України // Економіка України. – 2000. – № 9. – С. 62–81.
4. Юрчишин В.В. До проблеми розробки продовольчої (агропродовольчої) доктрини України // Економіка України. – №10. –2001. – С.4–11.

Мірошко В.М.**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МОРСЬКИХ ПОРТІВ**

Постановка проблеми. Ефективність національної економіки, економічний ріст, усталеність розвитку територіальних комплексів і зовнішньоекономічної діяльності традиційно визначається функціонуванням транспорту [1,2]. Транспорт одночасно формує умови налагодження довгострокових стратегічних зв'язків між економічними суб'єктами і відображує рівень розвитку економіки.

М. Фащевський та Л. Чернюк серед конкурентних переваг України у світогосподарській системі називають наявність значного транспортного потенціалу загальноєвропейського і світового значення [3]. Це стосується нафто– і газопроводів, продуктопроводів, ліній електропередачі, морського і річкового транспорту, транзитних залізничних шляхів та автомобільних коридорів, що ведуть з Європи в Азію. Особливе значення має морський транспорт та портове господарство, оскільки вони обслуговують зовнішню торгівлю.

Морський транспорт і портове господарство багато в чому визначають ефективність та безперервність реалізації зовнішньоторговельних господарських зв'язків. Вони мають реальні передумови для розвитку експортного потенціалу і спроможні здійснити прорив у забезпеченні країни валютою, а у перспективі витягнути інші ланки економіки, з якими існують господарські зв'язки [4]. З огляду на це, важливим науковим завданням є формування ефективної стратегії розвитку морського транспорту та портів України.

Оскільки, відродження морського транспортного флоту є складним завданням, що потребує насамперед значних обсягів фінансування, сьогодні ставку слід робити в основному на розвиток портів. В Україні є реальні можливості створення умов для перевалки вантажів або зміни коридорів руху транспортних засобів і вантажів, особливо на перехресті міжнародних транспортних шляхів [4].

Концептуальні основи стратегічного прогнозування економічного розвитку морських портів України є недостатньо опрацьованими. Сучасний етап розвитку економіки потребує відповідної теоретичної основи, на якій можна було б ґрунтувати економічну політику транспортної системи, зокрема морського транспорту і портового господарства.

Стан вивчення проблеми. Проблемам розвитку портового господарства України присвячені дослідження вітчизняних вчених–економістів та фахівців. На підтвердження високого значення морських портів у багатьох наукових роботах вчені відносять їх до основних факторів розвитку Причорномор'я та входження у європейську транспортну систему [5–10]. В цих роботах досить повно і ґрунтовно розглядаються проблеми вибору стратегічного курсу розвитку портового господарства у зв'язку із можливістю зміни форм власності портів. Однак, недостатньої уваги приділяється сьогодні оцінці перспектив розвитку безпосередньої діяльності портів, що пов'язана із залученням вантажопотоків, переробкою вантажів, адмініструванням, взаємодією з підприємствами інших галузей.

Завдання і методика досліджень. Метою статті є розробка концептуальних положень та формування механізму стратегічного планування економічного розвитку морських торговельних портів.

Результати досліджень. Системою планування розвитку підприємств і організацій, що сьогодні широко впроваджується у практику, є стратегічний менеджмент, який дозволяє забезпечити формування довгострокової стратегії [11]. Стратегія є провідною складовою економічної політики. Економічна стратегія має враховувати внутрішні закономірності, ресурсний потенціал та обмеження системи. Стратегія, яка враховує закономірності розвитку та потенціал економічної системи, має можливість досягти цілі.

Спираючись на теоретичні та прикладні основи стратегічного менеджменту соціально-економічних систем можна визначити підґрунтя планування розвитку морських торговельних портів. Стратегічне планування економічного розвитку портів, на нашу думку, має виходити з наступних основних положень.

Стратегічні прогнози та плани економічного розвитку морських торговельних портів мають здійснюватися на короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий періоди. При цьому, найбільшу оперативну значущість мають короткострокові прогнози та плани, але вони мають здійснюватися в контексті стратегічного бачення розвитку системи.

Об'єктом планування є розвиток всього комплексу видів діяльності порту. Щодо предмету, то ми маємо справу із плануванням економічного розвитку, що має враховувати прогнози та плани локального характеру: інвестиційні, соціальні, екологічні тощо.

Різноманітність умов діяльності морських торговельних портів України, наявність специфіки кожного з них, обумовлює диференційований підхід стосовно кожного об'єкту планування. При постановці завдань розвитку портів насамперед необхідно враховувати загальнодержавні та територіальні інтереси.

Принципи планування розвитку вантажних портів мають відповідати принципам розробки державних програм економічного розвитку [12]. Проведені нами дослідження дозволяють визначити систему принципів стратегічного планування економічного розвитку морських торговельних портів:

1. Принцип цілісності має виражатися у розробці взаємоузгоджених прогнозних, планових і програмних документів розвитку порту, території, економіки країни.

2. Принцип об'єктивності передбачає побудову планів на основі повного і достовірного інформаційного забезпечення. Проблема інформаційного забезпечення є найбільш актуальною, її вирішення має першочергове значення.

3. Принцип науковості стосовно планування розвитку портів має виражатися у використанні адаптованих підходів та методів і у постійному удосконаленні методичної бази досліджень.

4. Принцип гласності, на якому базується державне прогнозування і планування економічного і соціального розвитку, стосовно обраного нами об'єкту втрачає актуальність. Однак, своєчасне інформування підприємців про цілі, пріоритети і показники розвитку не тільки допоможуть їм у формуванні власних планів, але і дозволять додатково залучити вантажопотоки.

5. Принцип самостійності полягає у тому, що керівництво портів має взяти на себе повну відповідальність за виконання прогнозних і програмних документів.

6. Принцип дотримання загальнодержавних інтересів. Плани мають виходити з інтересів реалізації загальнодержавної соціально-економічної політики.

Прогнози і планові документи розвитку портів мають формуватися на основі оцінки об'єктивних і суб'єктивних факторів довготривалого характеру, сучасного стану досліджуваної системи, передумов і очікувань на преспективу.

На нашу думку, система факторів, які слід враховувати при обґрунтуванні економічного розвитку морських торговельних портів, має включати в себе:

- географічне місцезнаходження, що обумовлює транспортну доступність, спеціалізацію і зону впливу порту;
- природно-кліматичні умови, що визначають сезонність діяльності портів;
- рівень економічного, технічного, інноваційного розвитку порту;
- соціальні чинники і місцеві особливості діяльності.

Механізм прогнозування економічного розвитку морських торговельних портів можна представити у вигляді схеми, наведеної на рис. 1.

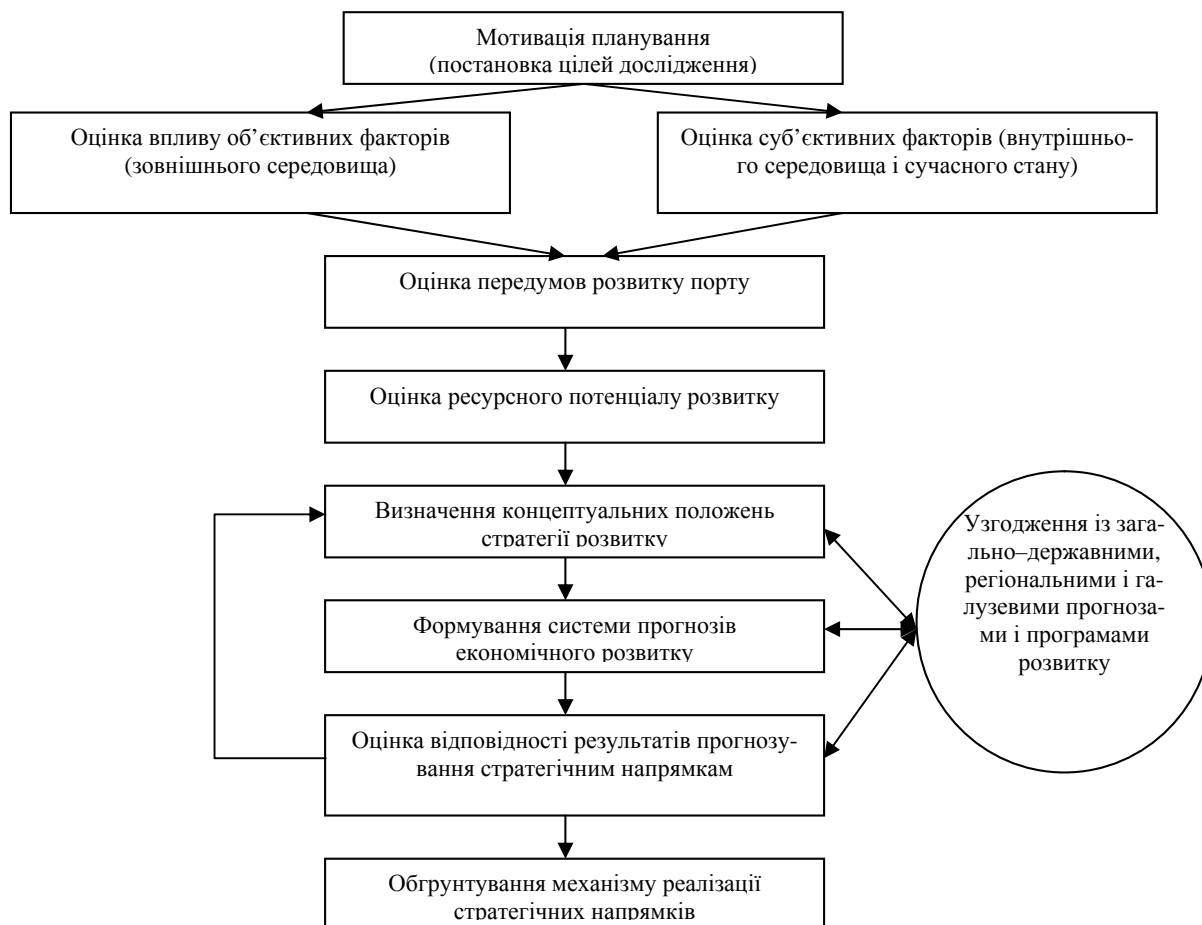

Рис. 1. Механізм стратегічного прогнозування та планування економічного розвитку портів

Задачами планування економічного розвитку морських торговельних портів, що необхідно вирішити для повної і об'єктивної оцінки розвитку, є наступні:

- оцінка показників і динаміки економічного розвитку, виявлення сталих і перспективних економічних зв'язків, визначення проблем економічного характеру;
- оцінка показників і динаміки соціального розвитку, визначення проблем соціального характеру;
- оцінка екологічних проблем;
- оцінка виконання попередніх програм розвитку, виявлення причин, що не дозволили досягти поставлених задач;
- оцінка ресурсного, виробничого, фінансового, інвестиційного, інноваційного потенціалу економічного розвитку.

Висновки та пропозиції. Результатом дослідження стала розробка концептуальних основ формування механізму стратегічного планування економічного розвитку морських торговельних портів. Визначено об'єкт, предмет, систему принципів і факторів, які слід враховувати при обґрунтуванні економічного розвитку портів. Розроблено механізм і визначено задачі прогнозування і планування економічного розвитку морських торговельних портів, що необхідно вирішити для повної і об'єктивної оцінки розвитку.

Перспектива подальших досліджень. Подальші дослідження слід спрямовувати на розробку моделей економічного розвитку системи морських портів України.

Джерела та література

1. Воловик Е. Транспорт и проблемы национальной экономики // Экономист. – 2002. – №10. – С.32–37.
2. Блудова Т. Глобалізація транспортної системи та поняття “транзитний потенціал країни” // Економіка України. – 2006. – №10. – С.73–78.
3. Фащевський М., Чернюк Л. Гео економічний потенціал розвитку продуктивних сил України // Економіка України. – 2002. – №7. – С.32–36.
4. Буркинський Б.В., Котлубай М.И. Современные тенденции глобализации и регионализации рынка транспортных услуг // Экономические инновации. Выпуск 10: Тенденции глобализации и регионализации социально-экономического развития (экономические трансформации, экономика и экология). Сборник научных работ. – Одесса: Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2001. – С.15–22.
5. Буркинський Б., Котлубай М., Котлубай О. Про роздержавлення морських торгових портів України // Економіка України. – 2006. – № 11. – С.12–18.
6. Иванов В. О перспективах морских портов Украины // Порты Украины. – 2006. – №3. – С.16–18.
7. Лесник А. Программа совершенствования управления и развития портового хозяйства Украины // Порты Украины. – 2003. – №5. – С. 10–12.
8. Соболев Ю., Дикань В. Успехи перевозок – в объединении усилий // Голос Украины. – 2003. – №67.
9. Степанов О. О стратегии развития портов Украины // Судоходство. – 2003. – № 9–10. – С.31.
10. Чекаловець В., Олефір І., Пустовіт О. Реструктуризація портового господарства України: проблеми, принципи та основні напрямки // Економіст. – 2004. – №2. – С. 42–45.
11. Ансофф И. Стратегическое управление: Сокр. пер. с англ. / Науч. ред. и авт. предисл. Л.И. Евенко. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
12. Закон Украины “О государственном прогнозировании и разработке программ экономического и социального развития Украины” 23 марта 2000 г. № 1602–III // Відомості ВР України. – 2000. – № 25. – С.195.

Мітал О.Г.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Однією з головних функцій держави в ринковій економіці є сприяння економічному розвитку країни. Формуючи інститути розвитку, які стимулюють впровадження новітніх технологій та здійснення інноваційної діяльності, держава створює умови для інвестиційної активності та економічному розвитку.

Актуальність цього дослідження полягає в тому, що висвітлені проблеми створення сприятливого інвестиційного клімату.

Зростаюча роль регіонів у соціально-економічному розвитку країни, децентралізація управління економікою зумовлюють посилення відповідальності органів державної виконавчої влади за створення сприятливого інвестиційного клімату в регіонах.

Мета дослідження полягає в запровадженні нових аспектів покращення інвестиційного клімату регіонів України.

Новизною є рекомендації щодо розробки та впровадження нових напрямів щодо покращення інвестиційного клімату регіонів України.

Об'єктом є інвестиційний процес у регіонах України.

Поняття інвестиційного клімату відрізняється складністю і комплексністю та розглядається як на макро– так і на мікроекономічному рівнях.

Для аналізу інвестиційної привабливості регіонів вирішальне значення має саме макроекономічний рівень, який містить у собі показники політичного, економічного й соціального середовища для інвестицій.